

Militaire Spectator.

Donderdag, den 17^{den} Mei.

De *Militaire Spectator* verschijnt op onbepaalde tijden. Men abonneert zich voor 10 nummers, bij alle Postdirecteuren en Boekhandelaren, door het geheele Koninkrijk à f 2,25, franco per post. De Jaargang zal de 40 nummers niet te boven gaan. Alle inzendingen geschieden, franco, aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, met het opschrift: *Voor den Militairen Spectator*.

SCHETS

DER MILITAIRE GEBEURTENISSEN IN BELGIE.

in 1831.

(Vervolg van N°. 8.) (1)

DERDE HOOFDSTUK.

Gevecht bij Leuven. — Werkeloosheid van het leger der Maas.

(2).

Na Hasselt in staat van verdediging gesteld te hebben, verliet de Prins van Oranje deze plaats en sloeg den 10^{en} Augustus

(1) Slechts voor weinige dagen heeft *Spectator* het nummer van het Fransche militaire tijdschrift ontvangen, waarin het vervolg en slot dezer *Schets* is opgenomen. Dit vervolg is uitvoeriger dan het eerste gedeelte, hetwelk *S.* in zijn n°. 7 en 8 reeds heeft gegeven; doch ook dit tweede gedeelte is met des te grooter partijdigheid en onnaauwkeurigheid geschreven, zoodat het *S.* is voorgekomen, alsof de fransche schrijver, op deszelfs eerste gedeelte, eenen wenk heeft ontvangen, het nu geheel *verfranschte* Belgische leger, niet te zeer in het militair oog van Europa te vernederen. Ook dragen de redeneringen des franschen schrijvers, het kenmerk van oppervlakkigheid, en gebrek aan kennis van de ware toedragt der zaken, zoodat *S.* nu de waarde van het *voorwoord* des bedoelden schrijvers (zie n°. 7), gevoelt. Daardoor is *S.* geleid geworden, deze *Schets* hier en daar te bekorten, en alleen het daadzakelijke van dit vervolg over te nemen, geloovende hierdoor in het belang zijner lezers te handelen.

(2) De fransche schrijver berispt hier de twee dagen werkeloosheid van den Prins van Oranje te Hasselt, en deszelfs onwetendheid van het ontruimen van Tongeren, door het leger van de Maas. Hierbij legt de schrijver zijne onkunde in de taktiek en van de omstandigheden, waarin het Hollandsche leger verkeerde, aan den dag. De Prins van Oranje handelde als een zaakkundig Veldheer, namelijk: om met weinig bloedverlies tot groote uitkomsten te geraken. Het was Hem ook niet te doen, om veel en onnoodig

zijn hoofdkwartier te St. Truijen op, alwaar Hij den 11^{en} (3) nog bleef, — de voorhoede van het Hollandsche leger trok echter door Thienen, tot voor Boutersem.

De Koning *Leopold* legde bij deze gebeurtenissen zeer veel werkzaamheid en geestdrift aan den dag. Den 2^{en} Augustus, te Luik, kennis van het hervatten der vijandelijkheden krijgende, was hij reeds den 3^{en}, 's nachts, te Brussel, den 4^{en} te Antwerpen, en den 6^{en} te Mechelen, alwaar hij het bevel over zijne legers op zich nam, en alwaar de verschillende burgerwachten der onderscheidene steden zich bij hem voegden.

Tieken de Terhove had, na het bezetten van Turnhout door het Hollandsche leger, zijne troepen naar den kant van Lier doen zamentrekken; — toen hij echter zag, dat de Prins van Oranje niet naar die zijde trok, nam hij eene stelling bij Westerlo, en bedreigde, zoo doende, de lijn der operatiën van het Hollandsche leger.

De Belgen bleven echter nog altijd in de hersenschimmige hoop verkeeren, van *Daine* in den rug en op de flanken van het Hollandsche leger te zien opdagen, om zich met *Tieken de Terhove* te vereenigen, die, om deze beweging de hand te leenen, aanvallenderwijze moest gaan handelen, zoodra hij het vuur van den eerstgenoemden hoorde. Men vleide zich zoo zeer met dit plan, dat de Belgische dagbladen, die de ontwerpen van hunne regering het beste doorgrondten, reeds aankondigden: dat het Hollandsche leger *in eene zeer gevaarlijke stelling stond, en dat het grootste gedeelte daarvan, door de legers van de Maas en de Schelde was omsingeld.* Men voegde

bloed te vergieten. Was Hij hiernaar begeerig geweest, dan was Hij in vier dagen, over de puinhoopen van Antwerpen, Brussel, aan het hoofd van zijn zegevierend leger, binnengerukt. Doch de Prins van Oranje manoeuvreerde, en wel op de vleugels van zijne tegenpartij, en tot zulke bewegingen wordt tijd vereischt. Doorgaans moet hierbij het centrum, vóór zich in beweging te stellen, de bewegingen van de vleugels afwachten; vandaar ook de redenen van de twee dagen oponthoud, in Diest en Hasselt, gevoegd bij andere omstandigheden, die de fransche schrijver zich de moeite niet geeft om aan te halen.

(3) Eene vergissing, want den 11^{en} was het hoofdkwartier reeds te Thienen.

hierbij: dat, zoo hetzelfde teruggeworpen werd, het zich nog zoude kunnen doorslaan; maar dat er maatregelen genomen waren, om deszelfs terugtogt onmogelijk te maken.

Deze hoop verdween echter als rook, toen men den terugtogt van *Daine* vernam. *Leopold*, die zijn hoofdkwartier te Aerschot had gevestigd, vanwaar hij eenige troepen tot Scherpenheuvel en tot Diest had doen voortrukken, riep daarop het leger van de Schelde tot zich, om alle de hem ten dienste staande strijdkrachten bij Leuven te vereenigen.

Den 11en Augustus, trok hij naar den kant van Thienen, ontmoette de Hollanders te Boutersem, en dwong hen deze stelling te verlaten. (1)

Den volgenden dag kwamen zij echter met magt terug, en dwongen nu, op hunne beurt, de Belgen tot Leuven terug te trekken. (2)

Even als de Prins van Oranje uit Diest, de divisie van den Hertog van *Saksen-Weimar* op St. Truijen gerigt had, om achter Hasselt om te trekken, detacheerde Hij gelijkerwijze dezelfde divisie, uit Thienen, om de Dijle, boven Waveren, over te gaan, en zich in den rug van Leuven te begeven. Zij deed alzoo eenen grooten omweg, en verwijderde zich zeer van het overige gedeelte van het Hollandsche leger. Daarenboven was zij nog door eene rivier van hetzelfde gescheiden, die, ingeval zij met eenen overmagtigen vijand te doen gehad had, hetzelfde belet zoude hebben, haar bijstand te verleenen; Ook zoude deze voorzeker het waagstuk, van eene zoodanige beweging, hebben weten te straffen; doch zij vond nergens eenige hinderpalen, noch bij den overgang der Dijle, noch gedurende het overige gedeelte van den weg, dien zij af moest leggen. (3)

(1) Boutersem was reeds door ruim vier duizend man Belgische troepen bezet, die zich in de huizen en achter de heggen gesteld hadden; het waren dus niet de Belgen, die de Hollanders ontmoetten, maar wel omgekeerd. Het was de voorhoede van de 1e brigade der 3e divisie infanterie, bestaande uit een bataillon infanterie, de Groningsche en Noordhollandsche vrijwillige jagers en twee stukken kanon, die van Cumptich, alwaar deze brigade post had gevat, tot Boutersem werd voorgeschoven; doch dit dorp te sterk bezet vindende, tegen den avond, zich tirilleerende terug trok. Deze voorhoede had slechts eene verkenning gedaan. Dezelve was hoogstens 1000 man sterk.

(2) De Belgen, ja zelfs de Franschen, hebben het doen voorkomen, alsof zij overal door overmagt zijn geslagen. Het korps troepen, dat hun Boutersem deed ontruimen, was nauwelijks 8,000 man sterk; terwijl, volgens de opgaven der Belgen, 15,000 man van hunne troepen in en achter Boutersem stonden.

(3) Deze aanmerking klinkt vreemd in den mond eens Franschmans, welke over het algemeen diepe vereering gevoelt, voor al hetgeen *Napoleon* gedaan heeft, en voor datgene, wat hij zijne groote taktiek noemde. „Hij, die van het karakter, de geestgesteldheid, hulpmiddelen en bewegingen zijns vijands het voordeeligste gebruik weet te maken, neemt plaats onder de rei der groote veldheeren!” Dit gezegde geeft *Spectator* den schrijver in bedenking.

De twee wegen, welke van Leuven over Tervueren en Cortenberg op Brussel leiden, werden door deze divisie bezet, zoodat de gemeenschap aan dien kant, met laatstgenoemde stad, afgesneden werd, en deze beweging het aanzien verkreeg, of deze steden gelijktijdig bedreigd werden. De neerslagtigheid en de verwarring stegen daarop in Brussel ten hoogsten top, vooral daar hetzelfde van alle middelen van verdediging ontbloot was. Intusschen had men aan de poorten der stad eenige versperingen gemaakt, en, daar al de burgerwachten reeds met den koning waren uitgetrokken, zoo deed men eene oproeping aan de bewoners der omliggende gemeenten. — Gelukkig was het echter, voor deze hoofdstad, niet dan een valsch alarm; dewijl de Hertog van *Saksen-Weimar* op Leuven trok, om hetzelfde, vereenigd met zijnen Opperbevelhebber, aan te vallen.

Leuven werd daarop, behalve naar den kant van Mechelen, berend en de omliggende hoogten met batterijen beplant. Zoodat de Prins van Oranje aan Leuven, ofschoon niet versterkt, (1) de eer van eene berenning deed, alsof Hij het naar de regels wilde belegeren. (2)

Eene zoodanige stelling was voor de Belgische troepen zeer nadeelig, ook waren zij verre, van hiertegen eene goede houding te blijven bewaren; vooral lieten de burgerwachten zich hierbij van eenen slechten kant kennen. De meesten wierpen zich in verwarring in de stad, alwaar men te vergeefs moeite aanwendde, hen naar het slagveld terug te voeren. Het springen van een kaisson, bij welk voorval onderscheidene soldaten verminkt en gekwetst werden, vergrootte de angst en de algemeen heerschende verwarring. Daarop liet men al de troepen de stad inrukken, en stelde ze op den omgang-wal (*boulevard*), alwaar dezelve ongedekt aan het vuur der Hollandsche batterijen waren blootgesteld; terwijl men beter gedaan zoude hebben, ze in de drooge gracht te plaatsen, die dezen wal geheel omgeeft.

De Prins van Oranje bedreigde de stad te zullen bombarderen, ofschoon Hij daartoe, waarschijnlijk, geene middelen had.

Men zag echter, dat Hij alleen zocht zich van Leuven meester te maken, zonder hetzelfde werkelijk aan te vallen, en zonder Zijne troepen in het gevecht te brengen; maar alleen door de uitwerkselen Zijner artillerie en die Zijner bewegingen, en Zijner bedreigingen. Zoo Hij slechts eenig blijk van aanval gegeven had, dan ware de stad waarschijnlijk dadelijk ontruimd geworden. (3)

1) De fransche schrijver schijnt niet geweten te hebben, dat men den omgangs-wal van Leuven, en voornamelijk bij en voor de poorten, van eenige veldversterkingen voorzien had.

(2) Eene echte fransche aanmerking! Geschiedde deze beweging alleen om Leuven te bemagtigen, of had dezelve ten doel, om het overschot van het Belgisch leger te omsingelen en de wapens te doen nederleggen?

(3) Dit gezegde toont de grootste oppervlakkigheid, die er in het tweede gedeelte dezer schets heerscht; daar anders de fransche schrijver hier had moeten aanduiden, dat deze bewegingen een gevolg waren van de mondelinge overeenkomst, met een Belgische parlementair, even buiten Boutersem gesloten — een ge-

kunnen staande houden; dewijl de Prins van Oranje, zelfs toen Hij over alle Zijne strijdkrachten konde beschikken, hem bijna niet durfde aanvallen, daar Hij zich alleen bepaalde, met hem te bedreigen. (1)

Ongelukkiger wijze had het denkbeeld veldgewonnen, dat men aan het leger van Daine eenige dagen rust moest geven, om hetzelfde in order te brengen en deszelfs moreel op nieuw te stijven. Maar terwijl men hetzelfde deze rust gunde, waarmede men den moed bij de soldaten dacht op te wekken, ondergingen de Belgen bij Leuven eenen bloedigen hoon, welke hetzelfde had kunnen voorkomen. (2) De vlugt van Daine was een ongeluk, (3) welke misschien door geen mensch had kunnen worden voorgekomen; (!) zijne werkeloosheid na deze gebeurtenis, was een grove misslag, welke door niets kan verschoond worden.

Men zou gezegd hebben, dat het noodlot, om de Belgen voor hunnen eersten hoogmoed en zotte verwaandheid te straffen, hen tot den laagsten trap wilde vernederen, met ze zonder verdediging tegen over hunne vijanden te laten, en ze alzoo te doen bekennen, dat zij alleen heil van vreemde hulp konden verwachten. Gelukkig voor hen, dat deze hulp gereed en reeds dáár was. Leopold was hiervan bewust, toen hij in Leuven capituleerde en deze capitulatie, moest hem minder bitter voor-

(1) De fransche schrijver vergeet hierbij, dat hij in wederspraak met zijne eigene woorden is, (vid. aanval op Bantersam). — *En zoo schrijft men de geschiedenis!!* — Doch daar de schrijver veel van onderstellingen schijnt te houden, zoo wil *Spectator* op zijne beurt veronderstellen: dat het Fransche leger België niet ingetrokken ware, en dat Daine en de Hertog van Saksen Weimar de door hem veronderstelde beweging hadden uitgevoerd, wat zoude de Prins van Oranje dan naar alle waarschijnlijkheid gedaan hebben? Door de divisie van genoemden Hertog, het leger der Schelde in bedwang houden; door de 3e en door de reserve divisie, een vleugel beweging op het leger der Maas laten doen, daarna met de 1e divisie, de brigade zware kavallerie en de reserve rijdende artillerie, eenen stouten aanval, in het front, ondernomen; en waar had men het leger van de Maas dan moeten zoeken? Voorzeker niet wederom te Luik. De fransche schrijver zal toch wel niet willen beweren, dat dit moedeloze leger van de Maas, het tegen deze magt had kunnen volhouden, zelfs niet tegen eene gelijke magt. De schrijver schijnt niet goed doordrongen te zijn van de krijgsgeschiedenis van zijn eigen land; anders zoude hij zich moeten herinneren, dat ook de fransche soldaten, eenmaal verward door elkander geslagen, moeilijk tot staan, veel minder tot vechten waren te brengen. Vid. de slag van Waterloo.

(2) Wel te verstaan, door hulp van het fransche leger, dat alsdan misschien tijd gehad had, zich aan Leopold aan te sluiten. Was dit echter niet op komen dagen, dan had, zoo als S. vroeger reeds aanduidde, Leopold, waarschijnlijk twee dagen later dan den 12en Augustus, zijnen degen voor den Prins van Oranje moeten nederleggen.

(3) Waarschijnlijk is dit een aangenomen term van den schrijver, waaronder hij elke soort van vlugt begrijpt.

komen, daar zulks hem vooruit deed zien, dat dezelve geene zeer nadeelige gevolgen konde hebben (1).

(Het vervolg hierna.)

KAVALLERIE.

Over de tusschenruimten, welke de Escadrons in bataille geplaatst, onderling moeten waarnemen. Het plaatsen en doortrekken der 2°. linie bij het wapen der Kavallerie.

De tusschenruimten mogen misschien van weinig belang schijnen, evenwel zijn dezelve ook bij het wapen der Kavallerie van het grootste gewigt.

Tot nog toe heeft men omtrent dit punt zeer verschillende en dikwijls verkeerde denkbeelden opgevat; het is dan ook daaraan toe te schrijven, dat men dezelve de noodige grootte niet heeft gegeven.

De reden, die men hiervoor opgeeft, is dat men vreest dat de vijandelijke Kavallerie, met kleinere tusschenruimten aanvallende, zich tusschen de escadrons zoude inwerpen en deze in de flanken nemen.

Degene, die voor kleine tusschenruimten zijn, zoo als de Generaal Bismark, halen aan, om er het voordeel van te bewijzen, dat de Pruisische Kavallerie in den zevenjarigen oorlog, bij hare schitterende wapenfeiten, steeds zonder tusschenruimten aanviel.

Wat de vrees aangaat dat den vijand zich tusschen de intervallen zal werpen, en de escadrons in de flanken nemen, deze is hersenschimmig. Gesteld dat een even sterke vijand ons met kleinere tusschenruimten aanvalt, dan zal hierdoor zijne linie minder uitgebreid zijn dan de onze, en wij hem alsdan overvleugelen; de kans is dus hierin gelijk. Daarenboven kan men achter de tusschenruimten ruiters op één gelid plaatsen, (b. v. de tirailleurs), welke het indringen beletten, en is men op twee liniën, dan volgt gewoonlijk de tweede linie op eenigen afstand, en door deze te plaatsen, zoo als ik hier nader zal aantoonen, wordt den vijand het doordringen belet of komt hem dit duur te staan.

Hetgeen de Generaal Bismark zegt, omtrent de aanvallen der Pruisische Kavallerie, zonder intervallen in den zevenjaren oorlog, is geheel ongegrond; want de

(1) Leopold was hiervan bewust. Dit was toch natuurlijk, dewijl dit het middel was, waardoor hij nog de quasi eervolle capitulatie verkreeg. De fransche schrijver schijnt hierover te hebben willen heenstappen, om de schennis van het regt der volken, door deze gewapende tusschenkomst zoo openlijk aan den dag gelegd, niet te veel te doen uitkomen.